

Prof. dr. Juraj Kolarić ČUDESA JOŠ UVIJEK POSTOJE

Prof. dr. Juraj Kolarić, rođen je 1938. u Donjem Hrašćanu u Međimurju, na negdašnjem Bohnecevom gruntu, gdje je nedavno otvorio Međimurski muzej, kao prvu fazu projekta nazvanog "Od zipke do groba", kojim projektom želi sačuvati dio bogate međimurske povijesti i kulturne baštine. Umirovljen je kao redovni profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i,

vjerojatno jedan od naših najboljih teoloških stručnjaka za interkonfesionalne odnose i ekumenizam.

Osim toga, profesor predaje i vodi postdiplomske studije u Njemačkoj, papinskom zavodu Georgianumu, Hrvatskim studijima, Filozofsko-teološkom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu. Redovni je član Europske akademije znanosti i umjetnosti (Salzburg) od 1991. Od 2000. godine predstojnik je Ureda za kulturna dobra Zagrebačke nadbiskupije.

Juraj Kolarić je angažirani katolički intelektualac, sudionik i protagonist burnih vjerskih, crkvenih, društvenih i političkih zbivanja u Hrvatskoj i bivšoj Jugoslaviji.

Godinama je bio veliki meštar Družbe 'Braća hrvatskog zmaja', hrvatskog bratstva i kulturne udruge, koja je Družba, nota bene, prva pokrenula izgradnju džamije u Zagrebu tamo prije gotovo jednog stoljeća.

Juraj Kolarić također je prebendar, što će reći nadarbenik kojemu je dan na upotrebu crkveni posjed. Zaslužan je za to što se Papinska nuncijatura nalazi na Ksaveru budući da su nadarbenici poklonili papi svoje zemljište. Stjepan Mesić ga je odlikovao Redom Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske za osobit doprinos promicanju moralnih društvenih vrijednosti.

Budući da je Recenzija uvaženog prof. dr. J. Kolarića poprilično iscrpna i vrlo detaljna, ovdje, uz ispriku profesoru, donosimo samo dio recenzije.

Jedna suvremena njemačka popijevka ima refren: „Wunder gibt es immer wieder!“ Pred nama je jedno iznimno vrijedno djelo pravnika, filozofa, teologa i duhovnoga pisca iz Srbije, pravoslavnog vjernika, istaknutog i uvjerenog ekumenskog djelatnika Marka P. Đurića, koje opravdava ovaj tekst pjesme potvrđujući da u suvremenoj teološkoj i ekumenskoj literaturi našeg podneblja, „čudesa još uvijek postoje“ i to na našim balkanskim vjerskim, političkim i nacionalnim uzavrelim

prostorima. Treba uzeti u ruku i „na dušak“ pročitati ovu knjigu ispisanu u 25 poglavlja i na 400 stranica i da bi se u to ne samo uvjerali, već i osvjedočili o činjenicama koje se u knjizi iznose, a o kojima do sada u našoj teološkoj literaturi nije nitko nikada tako otvoreno, smjelo, utemeljeno i uvjerljivo progovorio kao, ovaj pravednik iz pravoslavne Srbije.

Jedan od četiriju najvećih starozavjetnih proroka Izaija (hebr. Jahve je izbavljenje, pomoć) koji je djelovao 770 godina prije Krista, bio proganjan i sa stablom u kojem se skrivao od neprijatelja prepiljen, napisao je o svojem poslanju: „Bože, učinio si me popravljачem pukotina (u zidinama) i graditeljem cesta do naselja (Iz 58, 12). Smatram da smijemo ove riječi metaforički primijeniti i na našeg autora, sa željom da njegova egzistencijalna odrednica ne bude sudbina proroka Izaije. A biti prorokom na našim povijesnim i etničkim prostorima nije samo teško, već je i vrlo opasno...

Knjiga Marka Đurića „Rušiti zidove i graditi mostove u Duhu“ (imenicu „Duh“ namjerno pišem velikim slovom!, op. p.) u izdanju Islamske zajednice u Hrvatskoj, Islamskog centra Zagreb, ima nekoliko značajnih epiteta i primata:

Prvo, M. Đurić je prvi pisac s područja pravoslavlja, koji otvoreno odnosu prema „drugima“no i iskreno govori o međusobnom suprotstavljanju i prožimanju velikih monoteističkih religija: židovstva, kršćanstva i islama na našim prostorima i o njihovom odnosu prema „drugima“ i „drukcijim“, a unatoč devijacijama u tumačenju grijeha zla i dobra i unatoč razložnoj ili bezrazložnoj mržnji, ipak postaju „naši bližnji“.

Drugo, M. Đurić je prvi pisac iz pravoslavnog svijeta koji u odnosima kršćanskih povijesnih Crkava: Pravoslavne Crkve, Katoličke Crkve i kršćanskih zajednica protestantske baštine, judaizma i islama govori bez polemike i bez tzv. „povišenih tonova“, naglašavajući u svojim razmišljanjima one istine koje spomenute religije povezuju, dok razdvajajuće elemente stavlja u kontekst povijesnih nesporazuma, subjektivnih tumačenja i nedovoljnih spoznaja, a koji se mogu i moraju prevladati dijalogom ili ekumenskim i poniznim pristupom istini, koja je, ne ljudsko, nego Božje vlasništvo. Autor je u tome rezolutan i dosljedan od početka do kraja svoga pisanja poručujući svim vjernicima, bez obzira na postavljene postojeće „zidove“ razdvajanja, da je prošlo vrijeme međusobnih ekskomunikacija te da je nastupilo vrijeme komunikacija. Put do rušenja zidova nesporazuma i nepovjerenja je naporan i težak, ali i obećavajući uz uvjet da se od Jahvea, Boga ili Alaha objavljena Riječ i sadržana u ispisanim svetim Knjigama Tori, Bibliji i Kur'anu, čita pažljivo osluškujući Božji, a ne ljudski njihov smisao.

Zaključak

Na kraju, potrebno je istaknuti primjedbi o metodološkom postupku autora pri pisanju knjige. Autor na početku svakog poglavlja, koje je tematski determinirano, postavlja zanimljiva, aktualna i egzistencijalno relevantna pitanja, te tako već na samom početku teksta stavlja čitatelja u stanje napetog iščekivanja. Nakon takvog „statusa quaestionis“ autor ulazi u filozofska-teološka i egzegetska razmišljanja potkrepljujući ih judaističkom, kršćanskom islamskom teološkom baštinom. Autorovi teologumeni sadrže naglašenu ortopraksiju, dok se prema ortodoksiji odnosi više kritički i sumnjičavo. Takav je postupak argumentiranja doduše zanimljiv i izazovan, te ekumenski relevantan, ali teološki pomalo sklizak i nedorečen. Na kraju teksta čitatelj ipak ne dobiva iscrpne odgovore na postavljena

pitanja, već se upućuje na univerzalan odgovor vjere protkane Božjom milošću. U takvim zaključcima nema pobjednika i poraženoga, nema slabih i jakih, nema istinskih i lažnih, već postoje samo Božji poslanici i suradnici, oni koji su vjerom prihvatili Jahvu, Gospodina (Krista) i Alaha, kao jednog, jedincatog i monoteističkog Boga.

Budući da svako poglavlje predstavlja zaokruženu tematsku cjelinu, gradivo se „na drugi način“ nužno ponavlja i u drugim tekstovima koji obrađuju sličnu temu. Zbog toga bi bilo nužno svako poglavlje podijeliti u podnaslove, kako bi se čitatelju omogućio bolji pregled materije, a na taj bi se način izbjegla određena ponavljanja, koja su doduše nužna, ali bi tako bila svedena na najmanju moguću vjeru. Možda bi, u ponovljenom izdanju knjige, bilo dobro razmisliti da se cijelo gradivo, sada podijeljeno u 25 poglavlja, svede na samo tri tematske jedinice pod naslovom: „Židovi, kršćani i muslimani u dijalogu“ ili „međureligijski dijalog židova, kršćana i muslimana?“, dakako zadržavajući postojeći vrlo dobro i izazovno sročeni naslov knjige: „Rušiti zidove i graditi mostove u duhu“.

Dijalogom među religijama dosad se uglavnom odvijao gotovo isključivo na planu teološkoga i metafizičkoga. S vremenom se međureligijski dijalog premješta na antropološko-egzistencijalno područje, a čemu svjedoči i djelo Marka Đurića. Zapadno kršćanstvo danas proživljava ozbiljne promjene. U zapadnoeuropskim zemljama živi danas na desetine milijuna muslimana, dok u arapsko-islamskim zemljama boravi velik broj kršćana različitih denominacija. Zbog toga možemo reći, da je putovanje iz jednog religijskog univerzuma u drugi jedno novo iskustvo s kojim ne suočen čovjek današnjice. Pod utjecajem Drugog vatikanskog sabora došlo je do prijelaza od tzv. „teologije istine“ do „teologije čovjeka“. Djelo Marka Đurića „Rušiti zidove i graditi mostove u duhu“ upravo je potvrdila takve promjene u ekumenskom svijetu. Cilj međureligijskog dijaloga je prije svega komunikacija, a međureligijski dijalog je jedini ispravan način međusobnog upoznavanja i razbijanja predrasuda jednih o drugima.

I na kraju, moramo se složiti s tvrdnjom autora preuzetom iz knjige „Angažirana vjera“ Emanuela Munijea da je „osnovno polazište kršćanskoga života sposobnost da otkrijemo bližnjeg“. Marko Đurić nas je svojom knjigom, koja će sigurno izazvati mnoga osporavanja, ali još više pohvala, usmjerio na osnovno polazište kršćanskog života koje nas čini sposobnima da otkrijemo svojega bližnjega te da jedni druge prihvaćamo onakve kakvi jesmo, a ne onakve kakvi bismo željeli da budu, jer je to nemoguće. I doista, ova knjiga, ako se pažljivo i strpljivo iščitava i proučava pomoći će nam da u drugom, koji je po mnogočemu drukčiji od nas, otkrijemo bližnjega, a ne svoga daljnijega. Hvala autoru za tolike poticaje i izazove koje je i u meni, kao osvjedočenom ekumenskom djelatniku, pobudila njegova knjiga. Hvala i izdavaču knjige Islamskoj zajednici u Hrvatskoj i Islamskom centru Zagreb za hrabrosti da se upute na tako značajan ekumenski pothvat. U mnoštvu inspiracija koje je pobudila u meni ova knjiga ističem samo jednu: Veliko je bogatstvo i duhovna radost moći shvatiti da je vrhunsko antropološko, a time i religijsko pravilo sljedeće: „U životu je najvažnije, ne nastojati biti bolji od drugoga, već biti bolji za drugoga“¹ Možda bi ova izreka mogla postati nova definicija novog pojma „novog ekumenizma“ u teologiji Marka Đurića?